

GEZ

KARTA ADRESOWA ZABYTKU NIERUCHOMEGO

3. Miejscowość

KSIĘŻY DWÓR

1. Nazwa

cmentarz I rodowy

2. Czas powstania

XIX/XX w.

8. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres

Księży Dwór
13-200 Działdowo

5. Przynależność administracyjna
województwo:

warmińsko-mazurskie

powiat:

działdowski

gmina:

Działdowo

6. Formy ochrony

**Ustawa z d. 23.07.2003 o
ochronie zabytków i opiece
nad zabytkami (art. 7)**

- wpis do rejestru zabytków:
decyzja: KL.III.5340-26/81
z dnia 15.10.1081

- ustalenia ochrony w MPZP
Gminy Działdowo - Uchwała nr
V/27/03 Rady Gminy Działdowo
z d. 21.02.2003

**Ustawa z d. 07.07.1994 Prawo
budowlane (art. 39. ust. 3)**

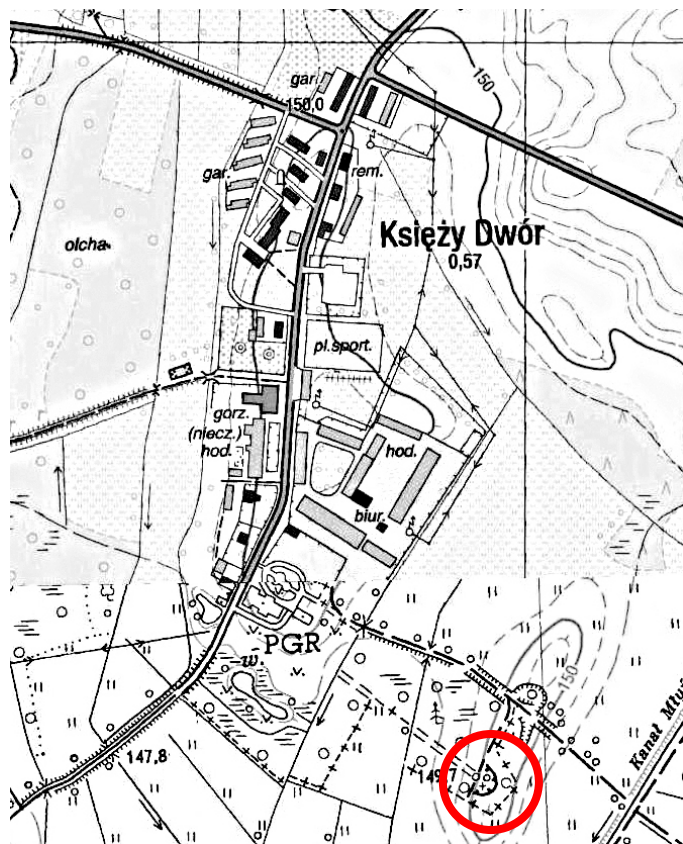
- Gminna Ewidencja Zabytków

7. Opracowanie karty adresowej

autor: Anna Majewska

data: listopad 2012r.

podpis:

9. Fotografia dodatkowa

12. Historia miejscowości lub obiektu

Rejon wsi Książ Dwór (*Neudorf*) w okresie średniowiecza związany był z majątkiem w Narzymiu. W poł. XIVw. był w posiadaniu Mieczysława z Narzymia. W 2 poł. XVIw. dobra zostały przejęte przez Albrechta Hohenzollerna i włączone w skład domeny książęcej. Wieś założył w 1811r. radca ziemski Adam Zaleski, który nabył od książęcego nadleśnictwa w Napiwodzie koło Nidzicy 178 włók ziemi. W 1855r. Książ Dwór kupił Bernhard von Frankenstein, odbudował zaniedbany majątek i uczynił z niego jeden z najzamożniejszych z powiecie nidzickim. Żaden z obiektów powstałych po 1811r. nie zachował się. Istniejące budynki pochodzą głównie z 2 poł. XIXw. Niewielki park okalający dwór został w 1915r. powiększony w kierunku południowym, wówczas też w jego południowej części wykopano staw. Teren parku ogrodzono murem kamienno-ceglanym z boczną bramą od strony wschodniej. Po I WŚ na wschód od parku posadzono las parkowy z główną aleją wiodącą w kierunku mauzoleum rodzinnego.

10. Opis architektoniczny

Zespół rezydencjonalno-folwarczny obejmuje całą powierzchnię zabudowy wsi. W południowej części terenu założenia usytuowany jest pałac otoczony parkiem, w centralnej podwórze gospodarcze, a w północnej niemal całkowicie przebudowana kolonia mieszkaniowa. Południową część obszaru zespołu zajmuje park krajobrazowy założony na planie zbliżonym do prostokąta, ograniczony od zachodu przez drogę brukowaną a od południa i wschodu przez rowy melioracyjne, od wschodu park przechodzi w las parkowy oddzielony kanałem melioracyjnym z główną aleją prowadzącą od pałacu przez park do mauzoleum rodziny von Frankenstein.

Mauzoleum rodu Frankensteinów (Obręb Książ Dwór, działka nr 18/1) zamyka oś widokową jaką jest aleja prowadząca od pałacu. Jest równocześnie miejscem pochówku członków rodziny - cmentarzem rodzinnym. Przestrzeń, na której rozmieszczone są groby ujęta jest z trzech stron murem ceglany, którego centralna część wzniesiona jest na planie półkola i przechodzi symetrycznie w obie strony w proste, prostopadłe do siebie ściany. Wysokość muru największa (ok 200 cm) na fragmencie półkolistym, zmniejsza się na prostych odcinkach muru do 170 cm. Cały mur zwieńczony jest płytą kamienną, na której widoczne są regularnie rozmieszczone ślady po bazach i bazy kolumn istniejącej dawniej kolumnady. Obecnie całość zamknięta wtórnym metalowym ogrodzeniem. Fragmenty kolumnady zdeponowane obok. Poszczególne groby znajdujące się na obszarze mauzoleum w formie betonowych obramień. W części północnej symboliczny kamień poświęcony Kurtowi Frankenstein z symbolem Krzyża Żelaznego i inskrypcją:

*KURT FRANKENSTEIN
geb. 26.12.1891 in Dosnitten
gefallen im. Weltkrieg
1914-1918*

*KURT FRANKENSTEIN
ur. 26.12.1891 w Dziśnitach
poległ w Wojnie Światowej
1914-1918*

11. Stan zachowania

Układ słabo czytelny, relikty nagrobków. Dekoracyjne elementy zdewastowane i zdeponowane obok.

13. Uwagi

Cmentarz wymaga konserwacji i rekonstrukcji oraz oznaczenia w terenie jako miejsce pamięci.